

Mediada futbol transferlarini yoritilishi

*Umarov Rixsitilla Lutfullayevich,
O'zJOKU harbiy va sport kafedrasi katta o'qituvchisi,
faxriy dotsent*

Annotatsiya: Ushbu maqolada futbol transferlarining ommaviy axborot vositalarida yoritilish xususiyatlari tahlil qilingan. Transfer jarayonlarining yangiliklar, mish-mishlar, tahliliy maqolalar va ijtimoiy tarmoqlardagi aks ettirilishi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, OAV tomonidan transferlar mavzusida olib borilayotgan axborot siyosatining ijobiy va salbiy jihatlari, shov-shuvli materiallarning auditoriyaga ta'siri ham tahlil etilgan. Maqola sport jurnalistikasi doirasida faktlarga asoslangan, mas'uliyatli axborot tarqatish muhimligini asoslab beradi.

Kalit so'zlar: futbol transferlari, sport jurnalistikasi, ommaviy axborot vositalari, mish-mishlar, ijtimoiy tarmoqlar, sport axboroti

Аннотация: В данной статье рассматриваются особенности освещения футбольных трансферов в средствах массовой информации. Проанализированы формы подачи информации, включая новости, слухи, аналитические обзоры и публикации в социальных сетях. Особое внимание уделено роли СМИ в формировании общественного мнения и возможному манипулированию аудиторией. Автор подчеркивает важность профессионального подхода и достоверности информации в современной спортивной журналистике.

Ключевые слова: футбольные трансферы, спортивная журналистика, СМИ, слухи, социальные сети, спортивная информация

Zamonaviy sport jurnalistikasi, ayniqsa futbolga oid axborot tarqatishda ommaviy axborot vositalarining (OAV) roli beqiyosdir. Futbol transferlari esa har yili millionlab futbol muxlislarining e'tibor markazida bo'ladi. Transfer oynalari

davrida ijtimoiy tarmoqlar, sport saytlar va telekanallar futbolchilar o'zgarishi haqidagi ma'lumotlar bilan to'lib-toshadi. Bu jarayonning yoritilishi ko'pincha nafaqat axborot, balki iqtisodiy, siyosiy va madaniy kontekstlarda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Futbol transferi deganda bir futbolchining bir klubdan boshqasiga o'tishi jarayoni tushuniladi. Bu jarayon nafaqat sport nuqtai nazaridan, balki moliyaviy va marketing jihatdan ham juda muhim hisoblanadi. Transfer summolari, shartnomalar muddati, futbolchining oyligi kabi ma'lumotlar ko'plab OAV tomonidan yoritiladi. Masalan, Neymarning 2017-yilda "Barselona"dan "PSJ"ga o'tishi futbol tarixidagi eng qimmat transfer bo'lib tarixga kirgan edi va bu voqea dunyo bo'yicha millionlab sport muxlislarining muhokamasiga sabab bo'lgan edi. OAV ushbu voqeani nafaqat sport yangiligi, balki ijtimoiy-madaniy hodisa sifatida ham yoritgan.

Transferlar — professional sportning ajralmas qismi hisoblanadi. Har qanday jahon darajasidagi sport jamoasining tarkibidagi kadr o'zgarishlari nafaqat o'yin nuqtai nazaridan, balki iqtisodiy jihatdan ham zarurdir. Xususan, yuqori liga klublari transfer bozorida juda faol ishtirokchilar hisoblanadi. Har bir klubda o'ziga xos transfer siyosati mavjud bo'lib, unga jamoaning bosh murabbiyi, rahbariyat va maxsus tahliliy shtab to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatadi. Transfer siyosatlari va taktikalari xilma-xilligi sababli, futbol klublarining transferlari ba'zan muvaffaqiyatli, ba'zan esa qisman yoki to'liq muvaffaqiyatsiz bo'lishi mumkin.¹

Sport yangiliklariga ixtisoslashgan saytlar (masalan, Goal.com, Championat.asia, Tribuna.uz) doimiy ravishda transferlar bo'yicha ma'lumotlar berib boradi. Bu ma'lumotlar, odatda, quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Transfer summasi;
- Shartnoma muddati;
- Futbolchining izohi yoki matbuot anjumani.

¹ Джимбеев Б.А. Оценка футбольных трансферов Вестник науки. 2021. Т. 3. № 5-1 (38). С. 182-190.

Transferlar mavsumi davomida eng ko‘p uchraydigan janr – bu mish-mishlardir. Ko‘pincha “klub qiziqish bildirdi”, “shartnoma yaqin orada imzolanadi” kabi iboralar ishlatiladi. Mish-mishlar tez-tez internet trafikini oshirish va auditoriyani jalb qilish uchun ishlatiladi. Bu holatda, ishonchli manba bilan tekshirilmagan ma’lumotlar ham berilishi mumkin. Futbol transferlari haqidagi mish-mishlar ko‘pincha jamoa va muxlislarning manfaatlariga xizmat qiluvchi, tezda tarqaladigan va ko‘pincha noto‘g‘ri bo‘lgan xabarlar sifatida aniqlangan. Bu holat, media tashkilotlarining raqobatbardosh muhiti va ijtimoiy tarmoqlarning roli bilan bog‘liq bo‘lib, noto‘g‘ri ma’lumotlarning tarqalishiga olib keladi.²

Ko‘pgina yirik media platformalar futbol transferlariga professional yondashadi – murabbiylar, futbolchilar yoki agentlarning intervyulari, statistik tahlillar, jamoaviy strategiyalarga ta’siri haqidagi tahliliy maqolalar e’lon qilinadi. Instagram, Twitter (X), Facebook, Telegram kabi platformalarda transferlarga oid kontent real vaqt rejimida tarqaladi. Ayniqsa futbolchilar yoki klub sahifalarining o‘zi ham rasmiy xabarlar bilan chiqadi. Bu jarayon orqali OAV va auditoriya o‘rtasida interaktiv aloqalar kuchayadi.

Transfer mavzusi ko‘plab jurnalistlar va bloggerlar uchun yuqori reyting kafolati hisoblanadi. Shu sababli, ayrim hollarda asossiz xabarlar, spekulyatsiya va noto‘g‘ri ma’lumotlar tarqatilishi mumkin. Bu esa futbolchilar, klublar va muxlislarga psixologik bosim o‘tkazadi. Futbol transferlari haqida noto‘g‘ri ma’lumotlar tarqatish, sport jurnalistikasida keng tarqalgan holatga aylangan. Bu holat, ommaviy axborot vositalarining raqobatbardosh muhiti va ijtimoiy tarmoqlarning roli bilan bog‘liq bo‘lib, noto‘g‘ri ma’lumotlarning tarqalishiga olib keladi.³

² Danielle Caled va Mário J. Silva – FTR-18: Collecting rumours on football transfer news RDSM. 2018. Turin. P. 34-41.

³ Football Misinformation Matrix: A Comparative Study of 2020 Winter Transfer News in Four European Sports Media Outlets. José Luis Rojas-Torrijos. Journal. Media 2021, 2(4), P. 625-640.

Sarlavhalar: “A.Husanov ketadi!”, “Ronaldo shok transferga tayyor!” kabi sarlavhalar odatda maqola mazmunidan farqli bo‘ladi, ammo o‘quvchini jalb qilish uchun ishlatiladi. “Transferlar haqidagi mish-mishlar sport jurnalistikasi sifatini pasaytiradi. O‘quvchi real xabarlarga ishonmay qo‘yadi.”⁴

Futbol transferlarining keng yoritilishi, ayniqsa yirik klublar va mashhur futbolchilar atrofida bo‘lsa, jamiyatda futbolga bo‘lgan qiziqishni kuchaytiradi. Yosh avlod uchun bu motivatsiya bo‘lishi mumkin. Shu bilan birga, OAV orqali shakllanayotgan “futbolchilik orzusi” ko‘plab bolalarni sport maktablariga jalb etadi.

Boshqa tomondan, keraksiz shov-shuvlar, asossiz ma’lumotlar jamiyatda noto‘g‘ri tasavvurlar paydo qilishiga ham olib keladi. Shuning uchun professional jurnalistik yondashuv, faktlarga asoslangan tahlil va ishonchli manbalarga tayanish muhimdir. Alisher Aminov “Sports.ru”dagi blogida zamonaviy sport jurnalistikasini tanqid qiladi va u tobora ko‘proq sensatsiyalar va shov-shuvga yo‘naltirilgan, chuqur tahlil va obyektivlikdan uzoqlashayotganini ta’kidlaydi.⁵

Futbol transferlarining mediadagi yoritilishi sport jurnalistikasi uchun alohida yo‘nalish sifatida shakllangan. Bu mavzu millionlab kishilarni qamrab olgan ijtimoiy fenomen bo‘lib, axborot olish, tahlil qilish va muhokama qilish madaniyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, media subyektlari mas’uliyat bilan yondashmasa, noto‘g‘ri axborotlar tarqalish xavfi ortadi. Ilmiy yondashuv, faktlar asosida axborot yetkazish va sport axborotining ijtimoiy-ta’sirini hisobga olish OAVning asosiy vazifalaridan bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Джимбеев Б.А. Оценка футбольных трансферов Вестник науки. 2021. Т. 3. № 5-1 (38). С. 182-190.

⁴ https://sportrbc.ru/news/575496799a79470b8ba0c5bc?utm_source [09.06.2025 10:01 murojaat vaqti]

⁵ https://www.sports.ru/football/blogs/1354333.html?utm_source [11.06.2025 11:01 murojaat vaqti]

2. Danielle Caled va Mário J. Silva – FTR-18: Collecting rumours on football transfer news RDSM. 2018. Turin. P. 34-41.
3. Football Misinformation Matrix: A Comparative Study of 2020 Winter Transfer News in Four European Sports Media Outlets. José Luis Rojas-Torrijos. Journal. Media 2021, 2(4), P. 625-640. <https://doi.org/10.3390/journalmedia2040037>
4. <https://sportrbc.ru/news/575496799a79470b8ba0c5bc> [09.06.2025 10:01 murojaat vaqti]
5. <https://www.sports.ru/football/blogs/1354333.html> [11.06.2025 11:01 murojaat vaqti]